

Eric Vrijssen

WAPENTUIG

MILJARDENREVOLUTIE BIJ DE KRIJGSMACHT



BLAUWBURG WAL

WAPENTUIG

WAPENTUIG

Miljardenrevolutie bij de krijgsmacht

Eric Vrijsen

ISBN 9789493340268

Ook verkrijgbaar als eBook

1e druk oktober 2026

Een uitgave van:

Uitgeverij Blauwburgwal, Amsterdam

info@blauwburgwal.nl

[www. blauwburgwal.nl](http://www.blauwburgwal.nl)

Copyright©2026 Eric Vrijsen

Copyright©2026 Uitgeverij Blauwburgwal

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd in welke vorm dan ook zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eric Vrijzen

WAPENTUIG

MILJARDENREVOLUTIE BIJ DE KRIJGSMACHT

UITGEVERIJ BLAUWBURG WAL

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleiding: de nieuwe oorlog	11

DEEL I - DE NIEUWE SOLDAAAT

1. De soldaat en zijn buks	25
2. CV90, het beste pantsergevechtsvoertuig	37
3. Drones scheppen een nieuwe werkelijkheid.....	47
4. De nieuwe marinier	61
5. Net als na de eerste seks. Was dit het nou?	71

DEEL II - ALLES MOET ZWAARDER, SNELLER EN SLIMMER

6. Zaagvis en hanenkam: cyberwapen en elektromagnetische oorlogvoering...83	
7. Het laserwapen Apollo	91
8. De pantserhouwitser is opeens weer hip.....	103
9. Apache boven het slagveld	115
10. Dankzij de Leo, vrienden voor het leven.....	125

DEEL III - EEN VREDELIEVEND LAND VERKIEST DEFENSIEVE WAPENS

11. Patriots, het favoriete wapen van een verdedigend land	139
12. Oude en nieuwe fregatten: lessen van de asymmetrische oorlog	151
13. Soldaat (m/v) en vest zijn onafscheidelijk.....	167
14. css Den Helder: de lange arm van de Koninklijke Marine.....	175

DEEL IV - BONDGENOTEN

15. De F-35, het wonderwapen van de westerse alliantie.....	185
16. Orka-klasse zet marine op een Franse koers	197
17. Het Europese FCAS-fiasco.....	209

DEEL V - DE ECONOMIE VAN DE OORLOG

18. Wapenindustrie als zesde dimensie	221
19. De vrouw van 1,2 miljard	237
20. Investeren in defensie	249

DEEL VI - GRILLEN VAN DE DEFENSIEPOLITIEK

21. Drones als het politieke speeltje	261
22. Oorlog als een rampenfilm.....	277
23. Operationele effecten.....	287

Nawoord	303
---------------	-----

Militaire rangen	308
Persoonsregister.....	310

Voorwoord

Generaal-majoor Jean-Paul Duckers ontvangt driehonderd relaties van de Koninklijke Landmacht in de grote hal van het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Het is eind april 2026. Zo direct zal hij als ‘Gouverneur van de Hoofdstad’ de traditionele heildronk op de koning uitbrengen om de 59e verjaardag van het staatshoofd te vieren. Het Wilhelmus zal worden gezongen. Met zoveel keurig geklede en geüniformeerde mensen die in deze voorname entourage uit volle borst het volkslied ten gehore brengen, is dat een indrukwekkend ritueel van nationale verbondenheid.

Maar eerst is er het inhoudelijke deel van de bijeenkomst: een symposium over de ‘weerbare samenleving’. Voormalig defensie-minister Klaas Dijkhoff (vvd) zegt dat Nederlanders te veel ‘klant van de overheid’ zijn geworden, waardoor ze hun burgerplichten verzaaken. Martin Wijnen, baas van Rijkswaterstaat, vertelt hoe Russische en Chinese hackers de cruciale systemen van dijkbewaking en watervoorziening infiltreren. Charlotte de Schepper van de Nationale Zorgreserve schetst een landelijke noodsituatie en vraagt wat ieder van ons zou doen als het ertoe doet.

De Schepper vertelt over haar studerende dochter die als reservist is toegetreden tot de krijgsmacht. Zij is toevallig ook in de zaal. Links achterin staat een blond meisje in het uniform van de Koninklijke Marine. Nu ze door haar moeder aan het publiek is voorgesteld, laat ze met een beleefd glimlachje het ovationele applaus over zich heen komen. Militairen zijn ingetogen, maar het publiek vanavond in het Scheepvaartmuseum is uitbundig. Het land wordt bedreigd. Daarom mag je weer voor je nationalisme uitkomen. Sterker, dat moet.

De stemming is onverwoestbaar feestelijk, maar ook bezorgd. De Russen komen en digitaal zijn ze ons land al binnengedrongen. In zijn toespraak meldt generaal-majoor Duckers, behalve Gouverneur

van de Hoofdstad ook plaatsvervangend commandant van de Koninklijke Landmacht, het bijna tussen neus en lippen door: op zijn hoofdkwartier wordt niet meer gewerkt met een ‘Defensieplan’. Het geheime document heet sinds kort: ‘Oorlogsplan’. Er is geen tijd meer om eromheen te draaien, zo luidt de boodschap van de Gouverneur.

Dit boek gaat over de razendsnelle gedaanteverandering van de Nederlandse strijdkrachten. In reactie op de nieuwe dreiging uit het Oosten en vooral in reactie op de Russische inval in Oekraïne, breiden landmacht, luchtmacht en marine sterk uit. Het land en het Atlantisch bondgenootschap moeten verdedigd worden. Daarbij komt dat de Amerikanen terugtrekkende bewegingen maken en Europa militair sterker op zichzelf is aangewezen. Nederland moet mee in die ontwikkelingen. De defensiebudgetten stijgen, de bataljons worden uitgebreid, geavanceerde wapensystemen worden aangekocht en voortdurend geperfectioneerd. Er is zelfs sprake van het opnieuw effectueren van de militaire dienstplicht.

Wanneer is de krijgsmacht klaar voor een eventuele confrontatie met de vijand? Hoe voltrekt zich de ‘opschaling’? Wat voor militairen en wat voor materieel heeft Nederland eigenlijk? Dit boek is een journalistieke reis langs kazernes, oefenterreinen, havens en luchtmachtbases. Aan de hand van wapens en wapensystemen proberen we ’s lands militairen te doorgronden en het karakter van een potentiële oorlog te duiden.

De titel is *Wapentuig* en dat is met een knipoog. Het gaat over wapens, maar ook over de mannen en vrouwen die met die wapens moeten omgaan. Zijn zij ‘tuig’? Nee, dacht het niet. In ruim dertig jaar defensieverslaggeving – voor weekblad *Elsevier* (EW) en de laatste jaren voor *Wynia’s Week* – leerde ik de Nederlandse militairen niet kennen als onverschrokken vuurvreters en houwdegens, maar eerder als terughoudende geweldsprofessionals. Vandaar die knipoog met ‘tuig’.

Nederlanders weten weinig van hun militairen. Dat heeft ook met het opschorten van de dienstplicht – dertig jaar geleden – te maken. Voorheen was er op elk verjaardagsfeestje wel een jolige oom met oude kazerneverhalen. Sinds 1997 is er een beroepsleger dat vooral in dezelfde families rekruteert. Het valt mij altijd op dat veel soldaten, onderofficieren of officieren uit een militair gezin komen. Hun vader, hun vrouw, hun vriendin, hun zonen en dochters, hun neef of nicht is ‘toevallig’ ook militair. Zo is de militaire dienst een enclave geworden in de samenleving. Dat is – hoe je ook denkt over de nieuwe dreiging uit het Oosten – een bedenkelijke ontwikkeling. Het leger is van iedereen, hoort dat althans te zijn. Ook wie geen geüniformeerde vader, moeder, zoon, dochter, oom, neef of nicht heeft, moet in deze tijd kennis hebben van de krijgsmacht. Daarin wil dit boek voorzien. De methode is daarbij om de soldaten te laten vertellen over hun wapen. Tussendoor komen ook de waarschuwingen en observaties voorbij van de commandanten van landmacht, luchtmacht en marine. Wapentuig over wapentuig, zou je gekscherend kunnen zeggen.

In november 2013 verscheen bij uitgeverij Elsevier Boeken *Te Wapen!* Ondertitel: *In het kielzog van een krimpende krijgsmacht*. Het boek was gebaseerd op de reportages die ik in het weekblad schreef over de militaire vredes- en stabiliteitsmissies sinds 1992. Ondanks slinkende budgetten brachten landmacht, luchtmacht en marine veel tot stand in landen als Afghanistan en Irak, waar ze het terrorisme moesten beteugelen.

Nu is er een totaal andere situatie. Er is volop geld. Van een krimpende krijgsmacht is sinds 2022 geen sprake meer, wel van expanderende strijdkrachten. Maar de aard van een toekomstige oorlog is moeilijk voorspelbaar. Waarop moeten militairen zich voorbereiden? Hoe moeten ze zich bewapenen? Militaire technologie verandert razendsnel. Voortdurend is er verwarring tussen technologische vernieuwing en actuele strategie. Wat vandaag opeens doorslaggevend is, kan morgen hopeloos verouderd blijken. Doctrines kunnen de

innovatie nauwelijks bijbenen. Onkwetsbaar geachte tanks worden met kippengaas zo goed mogelijk beschermd tegen drones. In zo'n situatie ontstaat lichtelijk verwarring tussen innovatieve technologie en nieuwe strategie. Dat kan tot fatale vergissingen leiden.

Ik heb lang nagedacht over de ondertitel van dit boek. Het moest net zo lekker klinken als 'in het kielzog van een krimpende krijgsmacht'. Tegelijk moest het inhoudelijk het tegenovergestelde daarvan zijn, want de krijgsmacht krimpt niet meer. Integendeel, zij breidt enorm uit. 'Je vindt heus wel een of andere alliteratie,' bemoedigde een van mijn vele gesprekspartners mij. We hadden bijna twee uur gesproken in de Kromhoutkazerne in Utrecht. Buiten de poort schoot me opeens een knallende kreet te binnen, Uiteindelijk kozen we voor: *Miljardenrevolutie bij de krijgsmacht*.

Dit boek is opgebouwd uit zes delen. Na een inleidend hoofdstuk over oude en nieuwe uitdagingen van de Nederlandse krijgsmacht, beginnen we aan een journalistieke verkenningstocht langs het Nederlandse wapentuig. Aan de hand van oude en nieuwe wapensystemen schetsen we in deel I de veranderingen in het militaire beroep en de vereiste vechtmentaliteit. Het standaard dienstwapen wordt gekoesterd, maar is desondanks aan vervanging toe. We rijden mee in de CV90, we oefenen met drones en razen met de mariniers op sneuwscooters en zeswielige quads door het terrein. Hebben de antiterrorismemissies in Afghanistan en Irak de Nederlandse militair gesterkt voor een confrontatie met de Russen? Soldaat Gepken bracht dodelijk vuur uit en vertelt hoe het met hem verder ging.

Deel II gaat over het nieuwe wapentuig, dat steeds zwaarder, sneller en slimmer moet zijn. We behandelen het nieuwe cyberwapen, de laserverdediging tegen drones, de onwaarschijnlijk precieze munitie van de pantserhouwitser, de Apacheaanvalshelikopter en de Leopardtank als de hamer van het leger.

Deel III onderzoekt of de traditionele voorkeur voor defensieve wapensystemen nog altijd bestaat. Dat gebeurt aan de hand van de

veelvuldig ingezette Patriotraketten, de fregatten van de Koninklijke Marine die geen ‘destroyers’ mogen heten, de scherfvesten voor mannen én vrouwen, plus het gloednieuwe bevoorradingschip ZR.MS. *Den Helder*.

Kiezen voor wapensystemen is kiezen voor bondgenoten. Militaire allianties zijn tegenwoordig ook een ruilbeurs voor wapentechnologie. Daarover gaat deel IV. We bespreken het nut van de F-35 nu de hechte band met de Amerikanen bezig is te verwateren. Daarna gaat het over de nieuwe Orkaklasse onderzeeboten en de band met Frankrijk. Ook trekken we lessen voor de Europese samenwerking uit het mislukte Frans-Duitse FCAS-avontuur.

Deel V behandelt de economie van de oorlog, waarin we het belang schetsen van de defensie-industrie tijdens een uitputtingsoorlog. We spreken met de ‘vrouw van 1,2 miljard’ die voor de landmacht de dagelijkse boodschappen doet. En horen bankiers en durfkapitalisten thuis in de defensiehoek? We schetsen hoe de militaire productie treuzelt door een zeker bedrijfseconomisch onbenul bij Defensie.

In deel VI ‘Grillen van de defensiepolitiek’ komen we tot een afronding. We schetsen hoe politici zich trachten te bewijzen door in te zetten op een dronestrategie. We houden de wapensystemen nog eens tegen het licht van een toekomstig oorlogsscenario van een ‘digitaal Pearl Harbour’. Ten slotte analyseren we de Haagse defensiepolitiek aan de hand van de gewenste ‘operationele effecten’ in de eventuele *hybrid-cyber-hyper warfare*.

Kan de krijgsmacht knokken in het tijdperk van de killerdrones? Wat is het effect van de miljardenrevolutie? Vanuit de Haagse politiek was er altijd een defensieve reflex, maar nu wordt zonder veel ophef besloten tot offensieve wapensystemen. Nederland doet al aardig mee met wapentuig voor de hyper warfare, al zijn we er nog lang niet.

Inleiding: de nieuwe oorlog

Een van de oude persvoorlichters van de NAVO was een vriendelijke Hongaar die graag vertelde over zijn tijd als pelotonscommandant in het Hongaarse leger ten tijde van het Warschaupact. Zou het tot een Derde Wereldoorlog zijn gekomen, dan moest hij met zijn infanterie-eenheid oprukken naar het Westen. Niet in de eerste aanvalsgolf, maar in de tweede of derde golf zou hij met zijn mannen vanuit de communistische wereld het kapitalistische Westen bestormen. ‘Sassenheim was ons doel,’ vertelde hij. In de aanvalsplannen van het Warschaupact was precies vastgelegd in hoeveel dagen zijn eenheid Sassenheim in de Nederlandse Bollenstreek moest zien te bereiken en hoe snel die plaats moest worden veroverd op de NAVO.

Was hij, na de val van de Berlijnse Muur en de ontbinding van het Warschaupact, ooit nog in Sassenheim gaan kijken? Gewoon om te zien hoe zijn militaire doel erbij lag? Was hij, inmiddels oud-militair en burgerambtenaar, niet razend nieuwsgierig naar die weelderige woonplaats in Zuid-Holland? Nee, eigenlijk niet. De NAVO-voorlichter haalde zijn schouders op. Hij zou nooit weten wat zijn peloton onder oorlogsomstandigheden in Sassenheim te zoeken had. Het einddoel van zijn peloton stond gewoon vermeld in de strijdplannen. Orders waren er om op te volgen. Misschien had iemand bij het Warschaupact uitgerekend dat ze allemaal al lang en breed gesneuveld waren voordat ze Sassenheim zouden bereiken. Dan was het slechts een fictief doel en ging het alleen om de richting van het offensief. Hoe dan ook was het fijn dat het er nooit van was gekomen. De Hongaren schoten Sassenheim niet in puin. Bravo!

Aan NAVO-zijde werden tijdens de Koude Oorlog ook plannen gesmeed. De Koninklijke Landmacht moest een deel van de Noord-Duitse laagvlakte verdedigen tegen oprukkende Russische tankdivisies. De cruciale logistieke ondersteuning werd grondig

voorbereid en werd in geheime documenten beschreven als ‘De Acht van Cloppenburg’. Het Duitse stadje in deelstaat Nedersaksen, halverwege Enschede en Bremen, zou dienen als logistiek centrum.

Munitie en wapentuig zouden daar vanuit Nederland worden aangevoerd en overgeslagen op legervoertuigen met bestemming front. In omgekeerde richting zouden gewonden en lijkenzakken naar Cloppenburg worden gebracht, vanwaar ze naar Nederland zouden repatriëren. Op een landkaart waren de vier vervoersstromen in halve cirkels uitgetekend met Cloppenburg als het logistieke centrum. En aangezien vier halve cirkels met een middelpunt een duidelijke acht vormen, was de opzet duidelijk: de Acht van Cloppenburg. Voortreffelijk voorbereid plan, al zou het in een drama zijn geëindigd. Na 1989 bleek dat een parachutisteneenheid van het Sovjetleger in geval van oorlog klaar zou hebben gestaan om het Nederlandse logistieke knooppunt in Cloppenburg op dag 1 te overvallen en te vernietigen. Bij gebrek aan een middelpunt was er dan geen acht meer en viel de logistieke keten meteen in duigen.

In de tijd van de eerste grote Frans-Duitse oorlog (1870 – 1871), waarschuwde veldmaarschalk Helmuth Bernhard Graaf von Moltke, stafchef van het Pruisische leger, al voor de illusie van militaire plannen. Hij stelde: *‘Kein Operationsplan reicht mit einiger Sicherheit über das erste Zusammentreffen mit der feindlichen Hauptmacht hinaus.’* Wat anno 2026 nog altijd handzaam wordt samengevat als: ‘Geen strijdplan overleeft het eerste contact met de vijand.’ Die wijsheid past op een tegeltje.

Armada

Anno 2026 komt daar nog een onzekerheid bij: de technologie verandert in hoog tempo het karakter van de oorlogvoering. Niemand kan voorzien wat de militaire impact is van drones en autonome systemen in combinatie met Artificial Intelligence (AI). Analisten trekken vaak een vergelijking met het jaar 1588, toen de onoverwinnelijk

geachte Spaanse Armada op weg was naar Engeland om dat land een lesje te leren. De Spanjaarden wilden Engeland opnieuw katholiek maken, koningin Elisabeth afzetten en een einde maken aan de Engelse steun voor de Nederlandse opstandelingen. De Spanjaarden vochten zeeslagen uit door met hun schepen andere schepen te enteren, waarna hun zeesoldaten met sabels en ander wapentuig aan dek sprongen voor man-tegen-mangevechten. Hun kanonniers moesten één of twee schoten lossen en zich daarna snel naar het dek begeven om zich met de sabel in het gevecht te storten.

In 1588 echter overwonnen de Engelsen in een zeeslag voor de kust van Vlaanderen. Ze bleken over snellere schepen te beschikken dan de Spanjaarden en hadden aan boord kanonnen geïnstalleerd met een groter bereik. Voordat ze werden geënterd, brachten ze de Spaanse schepen zware schade toe. Bovendien mochten de Engelse kanonniers hun post niet verlaten en ze moesten blijven vuren. Ook lanceerden de Engelsen ‘vuurschepen’ in de richting van de vijand: ze stuurden brandende met kruit beladen zeilschepen in de richting van de Spaanse galjoenen die na een botsing in brand vlogen.

De kanonnen en vuurschepen waren de hyperwapens en de dro-nes van destijds. Historische voorbeelden helpen om de moderne wapentechnologie beter te begrijpen, maar je kunt er geen sluitende strategie aan ontleen, want zeker weten doe je het niet. Dat komt simpelweg doordat niemand zich de toekomst kan herinneren.

Achtereenvolgende kabinetten blijven het echter proberen. In een steeds gejaagder tempo publiceren ze defensienota’s om de strijdkrachten te wapenen voor de actuele dreiging. In juli 2026 verscheen ‘Samen Voorwaarts!’ van het kabinet-Jetten. In 2024 was dat nog ‘Sterk, slim en samen’ van het kabinet-Schoof. Voorafgegaan door ‘Sterker Nederland, veiliger Europa: Investeren in een sterke NAVO en EU’ van het kabinet-Rutte IV in 2022 en ‘Investeren in onze mensen, slagkracht en zichtbaarheid’ van het kabinet-Rutte III in 2018. Feitelijk trekken alle kabinetten de sindsdien gekozen lijn door: meer

geld naar Defensie, meer assertiviteit tegenover Rusland en meer offensief oorlogstuig.

Eerdere kabinetten brachten ook defensienota's uit, maar dat waren vooral krimpnota's die van al te grote pretenties werden ontdaan door ze te kwalificeren als 'Beleidsbrieven' aan het parlement. Dat Den Haag de militaire koers van het land per nota kon bepalen, was niettemin een vaststaand politiek gegeven sinds de 'Prioriteitennota: Een andere wereld, een andere defensie' van het kabinet Lubbers-III in 1993.

Leg al die nota's op een rij en je moet constateren dat kabinetten geen militaire zaken plannen. Misschien is dat maar goed ook. Je kunt niet elke twee jaar een wezenlijk andere opzet van je krijgsmacht bedenken. Politici hollen achter geopolitieke feiten aan en proberen er het beste van te maken. Ze sturen met de geldkraan. Hopelijk luisteren ze naar hun militaire adviseurs, maar ook die kennen het toekomstige slagveld niet. Hooguit hebben de vlagofficieren en inlichtingenchefs een indringender beeld van de huidige oorlog.

Wat er nu in Oost-Oekraïne gebeurt, lijkt het voorspel van een grotere confrontatie tussen Rusland en de NAVO. Om die oorlog te voorkomen, moet goed naar Oekraïne worden gekeken. Om af te schrikken moet de bewapening worden geactualiseerd. Maar toekomstige scenario's zullen toch weer anders zijn dan wat zich nu aan het Oekraïense front laat uittekenen.

Aan het thuisfront

Vaak hoor je ook over 'een nieuwe Koude Oorlog', alsof de Russische Federatie de NAVO-landen op dezelfde manier naar het leven staat als in de periode tot 1989. Met een duidelijk front en naar het Westen oprukkende divisies. Vergeet het. In geval van oorlog zullen er geconcentreerde aanvallen plaatsvinden, maar zal Rusland ook continu sabotageacties en ontwrichtende manoeuvres uitvoeren, verspreid over allerlei maatschappelijke domeinen. Zo althans is dat verwoord

in de zogenoemde Gerasimov-doctrine. Een eventuele oorlog zal ook aan het thuisfront woeden. De Russische leider Vladimir Poetin geldt als een strategisch opportunist, die op een listige manier de zwakheden van zijn tegenstander zal uitbuiten.

De inlichtingendiensten AIVD en MIVD rapporteren telkens in hun jaarverslagen dat de Russen al begonnen zijn met hun ondermijnende acties. De Russische Federatie wil verrassen, ontregelen en uiteindelijk overrompelen. Daarom bespieden de Russen kabels en leidingen op de bodem van de Noordzee, cirkelen hun drones gevaarlijk boven Europese luchthavens, beroven door het Kremlin gesteunde digitale bendes westerse bedrijven en ruïneren criminele hackers vanuit Moskou en Sint-Petersburg databestanden. Steeds ligt escalatie op de loer. Het lijken losse incidenten, maar evengoed is alles slechts het heimelijke voorspel op de onbeschrijflijke ellende die kan komen. Nederland bevindt zich reeds in de ‘grijze zone’ tussen vrede en oorlog.

Viceadmiraal Harold Liebreghs, commandant van de Koninklijke Marine, kijkt in augustus 2026 tijdens een interview vanuit zijn werk-kamer op de hoogste etage van het admiraliteitsgebouw uit over de marinehaven van Den Helder. Er liggen Nederlandse en Belgische fregatten, een amfibisch transportschip, een Ocean Patrol Vessel, de gloednieuwe Zr.Ms. *Den Helder*. De marine kan nog altijd heel wat ‘op de mat’ brengen. Toch moet Liebreghs in hoog tempo ‘capaciteit en massa toevoegen’. Hij wendt zijn blik naar zee: ‘Over twee jaar kunnen we in oorlog zijn.’

De Amerikaanse viersterrengeneraals John Allen en Ben Hodges schreven in 2021 met de in Nederland woonachtige Britse hoogleraar Julian Lindley-French het boek *Future War and the Defence of Europe*. Zij schetsen een toekomstige 5D-oorlog, waarin alles draait om desinformatie, destabilisering, disruptie, deceptie en destructie. Het bijbehorende militaire materieel is ‘een mozaïek’ van hybride wapens, cyberwapens, zware systemen plus drones en raketten voor de hyper-

warfare waarbij artificial intelligence (AI) het steeds meer voor het zeggen krijgt. Autonome wapensystemen trekken straks tegen elkaar ten strijde. Afschrikking werkt echter nog steeds, maar dan moeten de NAVO en Nederland over het juiste wapentuig beschikken. Er is dus, schrijven Allen, Hodges en Lindley-French, ‘een mozaïek’ nodig van verdedigende hybride, cyber- en hyperwapens tegen dergelijke wapens van de vijand.

De 5D-oorlog is voor de Nederlandse krijgsmacht onbekend terrein. Er wordt ook weleens een vergelijking gemaakt met de ‘Blitzkrieg’ van de Duitsers in 1940. Ook dat was een nieuw militair concept, waarbij de aanvaller – door maximaal gebruik te maken van het verrassingseffect – in het voordeel was tegenover de verdediger. Althans aan het begin van de Tweede Wereldoorlog leek dat het geval. Na vijf jaar ging Hitler ten onder.

Asymmetrisch

Rusland is met zijn onverhoedse aanval op Oekraïne in 2022 vastgelopen op het taaie verzet van de Oekraïners. Op papier had Oekraïne geen schijn van kans, maar het leger van president Zelensky lokte de Russen op een knappe manier in een strijd die zij absoluut niet wilden voeren en niet zagen aankomen. Als zwakkere partij moesten de Oekraïners een asymmetrische strijd voeren. Ze vochten dikwijls als partizanen. Daardoor hielden ze stand tegenover de Russische overmacht.

De huidige generatie Nederlandse officieren, onderofficieren en soldaten heeft ervaring met asymmetrische oorlogvoering. Ze vochten in Afghanistan, Irak en Mali tegen een irreguliere tegenstander: extremistische terreurgroepen. Dat is een bruikbare ervaring in een mogelijk 5D-scenario. Destijds werd gesproken over de chaotische ‘*three block war*’: bij het eerste stratenblok waren soldaten humanitair bezig met bijvoorbeeld een inentingscampagne, bij het volgende stratenblok moesten ze vechtende burgers uit elkaar zien

te houden en voorbij het derde kruispunt raakten de militairen in een vuurgevecht met een terroristenlegertje dat granaten op hen afvuurde. Wendbaarheid en creatief optreden waren noodzakelijk. Een 5D-oorlog zal heel anders verlopen dan de strijd in Afghanistan en Irak, maar ook dan is het parool: eerst denken, dan doen. Tactische beslissingen hebben strategische implicaties. Een commandant te velde moet een ruim mandaat hebben om naar bevind van zaken te handelen.

De oude neiging is ‘Coevorden bellen’. Dat was de woonplaats van Relus Ter Beek, van 1989 tot 1994 de laatste PvdA-minister van Defensie. In onzekere tijden wilden de officieren graag het groene licht van de politiek. ‘Coevorden bellen’ werd een cliché. Daarbij is voor zo’n procedure in een toekomstige hyperwar absoluut geen tijd meer.

Commandant der strijdkrachten generaal Onno Eichelsheim zei in april 2026 tijdens een gesprek op de legerplaats Oirschot dat drones en autonome systemen de organisatie van de krijgsmacht onherroepelijk zullen veranderen. Voorheen waren drones zwaarder dan 150 kilo voor de luchtmacht en de drones tot en met 149 kilo voor de landmacht. ‘Je ziet die werelden over elkaar heengaan,’ zei Eichelsheim. ‘Waar zijn de *long-range strike drones* te plaatsen? Hoe gaan we om met grote *artificial intelligence targeting*-systemen? We zijn er nog niet uit. De regels en procedures voor de eenheden die met dergelijke systemen moeten omgaan, zullen veranderen.’

Het kiezen en uitschakelen van een vijandelijk doel moet geautomatiseerd plaatsvinden, anders ben je te laat. Daardoor zal het traditionele onderscheid tussen de krijgsmachtdelen – landmacht, luchtmacht en marine – vervagen. Eichelsheim: ‘In de commando- en controlestructuren loop je hier tegenaan. Ik voorzie grote veranderingen in het commandosysteem en in het systeem dat doelen moet onderkennen. Wie moet het doel uitschakelen? Landmacht, luchtmacht, zeestrijdkrachten? Wie het dichtste bij is, schakelt uit.’

De defensienota ‘Samen Voorwaarts!’ (2026) besteedt anderhalve

pagina aan ‘Moderne oorlogvoering’ en stelt: ‘Besluitvorming, informatie, commandovoering en optreden moeten steeds nauwer met elkaar verbonden zijn. Nieuwe technologie, data en onbemenste systemen vergroten daarbij de snelheid, precisie, massa en bescherming van het optreden.’ Wat dit voor de eigen organisatie gaat betekenen, moet nog blijken. Het ministerie op het Plein weet het gewoon nog niet.

In de media woedt ondertussen een debat over de vernieuwing van de strijdkrachten: drones versus artillerie? Artificial Intelligence tegenover staal? Moet het complete defensiebudget naar nieuwe technologie en kunnen oude systemen naar de sloop? Zo simpel is het natuurlijk niet. Alleen een combinatie van oude en nieuwe wapens is reëel. De Nederlandse krijgsmacht moet zich voorbereiden op een zeer complexe en onvoorspelbare oorlog.

Dat maakt de militaire planning lastig. Je kunt niet op één nieuwe technologie gokken en je kunt evenmin al het oude zomaar afschrijven. In het eerste jaar van de Oekraïneoorlog was er grote belangstelling voor de pantserhouwitser PzH 2000 van de Nederlandse en Duitse landmacht, want daar had Oekraïne grote behoefte aan. Er werden houwitser geleverd. De kranten stonden vol met reportages over het indrukwekkende wapenplatform. Maar het krijgsverloop veranderde. Drones waren in opmars en voor het zwaarste geschut van de landmacht was geen interesse meer. Ten onrechte, wapentuig is geen modeverschijnsel.

In de afgelopen decennia van bezuinigingsdrift werden systemen van de hand gedaan die onder de huidige omstandigheden zeer bruikbaar zouden zijn geweest. Voorbeeld: de PRTL-luchtafweer. Zestig in onbruik geraakte ‘Pruttels’ werden door het kabinet-Rutte II in 2013 voor 21 miljoen euro verkocht aan Jordanië. Daar werden ze in 2023 door de Amerikanen weer voor 110 miljoen euro opgekocht om aan Oekraïne te worden gedoneerd als probaat middel tegen Russische drones. Denk dus niet te snel dat oude wapensystemen per definitie

onbruikbaar zijn in een nieuw type oorlog.

Nederlandse kabinetten bezuinigden op defensie, maar hielden de krijgsmacht ook een verlokking voor. De aantallen werden minder, maar de kwaliteit van het materieel zou toenemen. Een vloot van ooit 213 F-16 jachtvliegtuigen werd vervangen door 58 F-35's, maar die was wel *'stealth'* (vrijwel onzichtbaar voor vijandelijke radar) en van een nieuwe, vijfde generatie. Vijftig jaar geleden had de landmacht 2800 pantservoertuigen, inmiddels is dat aantal uitgedund tot nauwelijks meer dan 300 stuks. Maar dat zijn dan wel 128 CV90's en 200 Boxers. Veel sneller en krachtiger dan de oude YPR's.

Al met al was de politieke uitruil – minder, maar wel geavanceerder materieel – voor militairen acceptabel. Althans tot voor kort, want de Oekraïneoorlog is er overheen gekomen. Spotgoedkope drones worden aan het front massaal ingezet en uit zo'n hele zwerm hoeft er maar eentje door de luchtverdediging te glippen om een geavanceerd, peperduur wapenplatform te vernietigen. Dat verandert de economie van de oorlog. De zogenoemde *cost-kill ratio* is pardoes gewijzigd. Dit is een van de redenen waarom politici tegenwoordig koketteren met drones. Het versterkt hun illusie dat ze bij de tijd zijn en met hun hand op de geldkraan grip kunnen houden op een onvoorspelbare oorlog.

Afschrikking en defensie zijn alleen betaalbaar als je oude wapensystemen tijdig vernieuwt door er nieuwe technologie 'in op te hangen'. Daarover wordt vaak nogal laatdunkend gedaan. Het 'kerst-boomprincipe' is een oude boom met telkens nieuwe ballen en het resultaat is suboptimaal. Maar het is een realiteit, want je kunt niet elk paar jaar compleet nieuwe wapenplatforms aanschaffen. *'Midlife Updates'* en *'Endlife Updates'* en tussentijdse verbeteringen zijn al duur genoeg. Verstandig is juist om platforms te kopen die je tijdens hun levensduur kunt aanpassen en zelfs voor elke missie speciaal kunt uitrusten. Voor de toekomstige marineschepen is dat al de bedoeling, ze worden 'modulair' uitgevoerd.

Met het oog op een potentiële 5D-oorlog is dat een rationele beslissing. De geweldniveaus wisselen. Van een humanitaire missie moet je snel kunnen overschakelen naar een hogere trede op de escalatieladder. Alleen dan werkt je afschrikking en dat weerhoudt de vijand van een aanval. Het versterkt ook het vertrouwen van de soldaten die met het materieel moeten werken ‘als het erop aankomt’.

Militairen zijn trots op hun gereedschap. Ze vertellen graag wat ze allemaal met hun wapentuig kunnen doen onder uiteenlopende omstandigheden. Ze houden van hun schip, hun vliegtuig, hun tank, hun dienstwapen. Ze koesteren hun wapen en onderhouden het vlijtig, want hun leven kan ervan afhangen. Wat ik tijdens mijn rondgang langs de Nederlandse wapensystemen dikwijls hoorde: ‘Als je lief bent voor je wapen, dan is je wapen lief voor jou.’ Zou het?

DEEL I - DE NIEUWE SOLDAAT

Aan de hand van oude en nieuwe wapensystemen zoeken we naar de veranderingen in het militaire beroep en naar de vereiste vechtmentaliteit. Het standaard dienstwapen Colt C7 of Colt C8 wordt gekoesterd, maar is desondanks aan vervanging toe. We rijden mee in de CV90, we oefenen met drones en razen met de mariniers op sneeuwscooters en zeswielige quads over het terrein. Hebben de antiterrorismemissies in Afghanistan en Irak de Nederlandse militair gesterkt voor een confrontatie met de Russen? Soldaat Gepken bracht dodelijk vuur uit en vertelt hoe het met hem verder ging.



1. De soldaat en zijn buks

De Nederlandse militair heeft een geniaal en *hufferproof* standaardwapen. Maar de dagen van de ‘buks’ lijken geteld. Het standaardwapen is de Colt C7 of C8. Het is een automatisch wapen van Canadese makelij. De krijgsmacht heeft er zo’n 25.000 in gebruik. Als je de Colt vastpakt, druk je als vanzelf de kolf stevig tegen je schouder. Stabiel. Door de kijker tuur je naar het doel in de verte. In het vizier zie je een rood lichtpuntje. Precies daar valt het schot.

Het wapen is deels van metaal, deels van kunststof. De C7 weegt 3,3 kilo. Inclusief een vol magazijn komt het op 3,8 kilo. De C8 is met een kortere loop ongeveer 7 ons lichter. Het kaliber is 5,56 mm, NAVO-standaard.

Nederlandse soldaten zijn van nature niet *trigger-happy*. Als ze dat wel zijn, wordt ze dat meteen afgeleerd. Krijg je de Colt voor het eerst in handen, dan beweegt je vinger in een soort reflex naar de trekker. Maar het eerste wat de rekruten leren, is dat ze niet aan die neiging mogen toegeven. Je kromt je wijsvinger niet zomaar om de trekker. Veel te gevaarlijk.

Je legt je gestrekte wijsvinger naast de veiligheidspal (in vaktaal ‘de vuurregelaar’) op het wapen. Pas als jouw commandant daartoe opdracht geeft of als er een onmiddellijke dreiging ontstaat, schakel je de vuurregelaar van S (‘Save’) naar R (‘Repeteer’) of eventueel naar ‘AUTO’. Dan mag je wijsvinger een of een paar keer de trekker overhalen om een of enkele schoten te lossen (Repeteerstand). In de autostand – maar dat is zeldzaam – kun je een mitrailleursalvo afgeven.

Maar de dreiging neemt toe en Jan Soldaat moet nadrukkelijk willen vuren. Luitenant-generaal Jan Renger Swillens, commandant van de Koninklijke Landmacht, zegt tijdens een interview in maart 2026: ‘In Oekraïne zijn inmiddels ruim een miljoen Russen gesneu-

veld of zwaargewond uitgeschakeld en nog altijd geeft Moskou niet op. Mijn Oekraïense *counterpart* zei dat zijn leger moest zorgen dat er elke maand meer Russen worden gedood dan Moskou aan nieuwe soldaten kan mobiliseren.' De uitputtingsoorlog als koele rekensom van het sneuvelen. 'Het is heel moeilijk die vertaling te maken, want in Nederland leeft niet het gevoel dat er een echte dreiging is. We moeten het er wel over hebben. We moeten ons fysiek en mentaal voorbereiden op wat kan komen.'

'Het militaire leiderschap' vervolgt Swillens, 'is de belangrijkste knop waaraan ik kan draaien. Officieren, onderofficieren, soldaten, ze moeten een collectief vormen dat zich vindt in een taaie bereidheid om onrecht te verslaan zonder '*the moral high ground*' te verlaten. We wilden in de westerse wereld lange tijd graag geloven dat we het conflict op afstand konden uitvechten. Met technologische middelen en zonder slachtoffers aan eigen zijde. De oorlog in Oekraïne laat zien hoe dichtbij een oorlog komt. De kern van de oorlog is een botsing van wilskracht op wilskracht.'

Buks

De Colt is in gebruik bij de Koninklijke Landmacht, Luchtmacht, Marine en Marechaussee. Bij de landmacht wordt meestal gesproken over 'buks', dat is een soort koosnaampje. De wapenspecialisten sergeant-majoor Hidde en korporaal 1e klas Luc van het 132e Herstel peloton uit de 13 Herstelcompagnie van de 13e Lichte Brigade van de Koninklijke Landmacht spreken op de Legerplaats Oirschot over 'het persoonlijk wapen'. Dat is de keurige vakterm.

In de krijgsmacht geldt: '*Every soldier a rifleman*.' Iedere geüniformeerde moet kunnen schieten, ook al heb je een kantoorbaan of sta je als hofmeester in de kantine. Er zijn situaties denkbaar dat ze allemaal worden gemobiliseerd. In principe krijgt iedereen dus een persoonlijk wapen.

Persoonlijk niet in de zin dat het je eigendom is. De Colt blijft horen bij de legereenheid waarvan je deel uitmaakt. Zolang je bij die eenheid dient, is dit jouw wapen en ben je verantwoordelijk voor het onderhoud aan jouw Colt. De loop van de Colt C7 is iets langer dan een halve meter en is dus een 'geweer'. De C8 heeft een 15 centimeter kortere loop en heet daarom 'karabijn'. Het voordeel van een langere loop is dat je daarmee op grotere afstand nauwkeurig kunt schieten. Maximaal 500 meter, maar in de praktijk 400 meter. Met de karabijn is je effectieve bereik 300 meter.

Met ingeschoven kolf is de lengte van een C7 94 centimeter en een C8 80 centimeter. Met uitgeschoven kolf is dat 102, respectievelijk 88 centimeter. Daardoor is het makkelijker werken met de C8. Soldaten zitten soms met zijn tienden en met volledige bepakking in een krappe pantserwagen. Als je dan vliegensvlug door het smalle deurtje aan de achterzijde naar buiten moet, terwijl de vijand je te grazen kan nemen, wil je liefst nergens achter blijven haken. Vandaar dus die kortere loop, die trouwens ook handig is als je in stedelijk gebied, kamer voor kamer, woningen moet zuiveren van vijandelijke elementen.

Sowieso moet je nooit de loop van je buks aanraken als je ermee hebt geschoten, want die wordt gloeiendheet en je verbrandt op een gruwelijke manier je handen. De kogel wordt afgevuurd door een gasexplosie. 'Er ontstaat een druk van 2500 bar,' legt sergeant-majoor Hidde uit. Daarmee spuwt de Colt C7 een kogel uit met een 'mondingssnelheid' van 920 meter per seconde. (C8: 867 meter per seconde). En ja, daarbij komt hitte vrij.

Beide ogen open

Voor op de loop van de Colt zit een punt waarmee je ook zou kunnen richten, maar dat heb je in principe niet meer nodig. Dat puntje – 'korrel' – is een relict uit de tijd dat je moest richten door één oog dicht te knijpen. Je richtte door vanuit de 'oogdop' achter op het

wapen een denkbeeldige lijn te zoeken via de korrel naar je doelwit. Aangezien de kogel die lijn volgt, trof je op die manier doel. Maar in een onoverzichtelijke stresssituatie, tijdens zware fysieke inspanningen, is dat zoeken en richten met oogdop en korrel nogal moeilijk. Je kunt meestal niet op je gemak aanleggen.

Daarom hebben de moderne versies van de Colt C7 en C8 het elektronische hulpmiddel ‘aimpoint’, het richtpunt. Je kijkt door het vizier en ziet een rood puntje. Als ‘de rode dot’ op je doelwit rust, je houdt het wapen stil en je haalt de trekker over, dan is het raak. Dankzij het richtpunt kun je tijdens het schieten beide ogen openhouden, waardoor je beter in de gaten hebt wat er in de nabije omgeving gebeurt dan wanneer je een oog moet dichtknijpen om te richten.

‘Hoe je ook staat of kruipt. Voor mijn part ga je in de foetus-houding liggen, maar die rode dot bepaalt het,’ zegt sergeant-majoor Hidde. Alleen als er een storing ontstaat in het richtpunt kun je terugvallen op de oude richtmethode.

Voordat Hidde het embleempje ‘Technische Troepen’ op zijn linkermouw kreeg en bij de Herstelcompagnie werd ingedeeld, was hij schietinstructeur. Korporaal Luc heeft hetzelfde symbooltje op zijn bovenarm. Als de infanteristen, genisten of andere soldaten in de wapenkamer hun buksen schoonmaken, dan lopen de onderofficieren Hidde en Luc door het lokaal. Belangstellend informeren ze hoe het gaat. Dan melden sommigen een probleempje met het geweer of de karabijn. Onmiddellijk repareren. Als er ook maar enige twijfel is, wordt het onderdeel of zo nodig het hele wapen vervangen. Een soldaat moet op zijn persoonlijk wapen kunnen vertrouwen en volgens Hidde en Luc kunnen ze dat ook.

De Colt is een solide wapen. ‘Het wapen schiet zuiver. Het onderhoud is relatief simpel. Je merkt meteen of na een schoonmaakbeurt alles weer functioneert. De storingsgevoeligheid is gering. Er zitten de nodige veiligheidsvoorzieningen op,’ bezweert korporaal Luc. ‘Als

ik 's nachts een willekeurige militair wakker zou maken om hem de buks uit elkaar te laten halen en weer in elkaar te zetten, dan kan hij dat snel en onmiddellijk, ondanks zijn slaperige kop,' zegt de sergeant-majoor.

Het standaardwapen is al tientallen jaren in gebruik in het Nederlandse leger. Het is in de jaren vijftig van de vorige eeuw ontworpen door de Britse vliegtuigingenieur Eugene Stoner. Cruciaal daarbij was de 'afsluiter'. Daarover dadelijk meer. De eerste versie heette AR-10 en die werd gaandeweg verbeterd tot de M16, het legendarische wapen van de Amerikaanse strijdkrachten. De AR-10 werd nog een tijdje in Nederland geproduceerd, maar uiteindelijk kwam er vanuit Canada een verbeterde versie, de AR-15, ook weer naar een ontwerp van Eugene Stoner. Dat wapen werd gemaakt door de 'Die's Making Company' in Canada en heette daarom Diemaco. Nadat het bedrijf anderhalf decennium geleden werd overgenomen door Colt, ging het verder als de Colt Canada Corporation. Onder Nederlandse militairen hoor je nog de term 'Diemaco', maar die benaming is achterhaald. Wel staat op sommige patroonmagazijnen nog het Diemaco-merkje.

Korporaal Luc begint zijn uiteenzetting over 'het geniale wapen' bij de 'afsluiter'. Dit is de vergrendeling van het geweer. De afsluiter zorgt ervoor dat een patroon in de 'kamer' kan worden geladen. Daar wordt een gasexplosie opgewekt met 2500 keer de luchtdruk, waardoor de kogel door de loop naar voren wordt geperst. Het geniale van Stoners constructie is volgens Luc de 'gasbuis'. De korporaal demonteert de handbeschermers en laat zien dat er – parallel aan de loop – een zeer dunne leiding is aangebracht. Via dat buisje wordt – nadat het schot is gelost en de kogel onderweg is naar zijn doel – de enorme luchtdruk vanuit de loop weer teruggebracht naar de kamer en de afsluiter. Die energie wordt benut om het wapen weer te laden voor het volgende schot.

Op die manier kun je volautomatisch vuren. Het wapen laadt en

herlaadt zich telkens zonder dat de schutter een grendel hoeft over te halen. Als de veiligheidspal op AUTO staat, blijft het wapen kogels afleveren, totdat de schutter de trekker loslaat of de patronen op zijn.

Heel lang duurt dat niet, want het magazijn biedt slechts ruimte aan dertig patronen. In de nog altijd in gebruik zijnde Diemaco-magazijnen, mogen slechts 29 patronen worden geladen. Ze zaten zo krap op elkaar, dat soms twee patronen tegelijk zich in de kamer wilden duwen. Dan begon het wapen te haperen. De nieuwere, iets ruimere magazijnen kennen dat euvel niet. Daar gaan gewoon dertig patronen in.

Het Korps Mariniers heeft een Colt in gebruik met een iets zwaardere, extra hittebestendige loop en een groter 'drummagazijn'. Dit type is de Colt LOAW (Licht Ondersteunend Automatisch Wapen) en je kunt er iets langer mee blijven vuren dan met een C7 of C8 in de autostand. Bij die types is het in een fractie van een paar tellen al klaar en moet je herladen.

Les van Vietnam

'De les van de Vietnamoorlog is dat je met een M16 – en dus ook met een Diemaco of een Colt C7/C8 – eigenlijk alleen single schoten moet afvuren,' zegt sergeant-majoor Hidde. Anders ben je meteen door je patronen heen en tijdens het herladen ben je kwetsbaar.

'In de autostand lukt het niet om nauwkeurig te schieten,' zegt Hidde. Een kleine 4 kilo is voor een goed getraind soldaat niet zwaar, maar door de vuurkracht die zich ontwikkelt, houdt je het wapen niet meer stabiel met de rode dot op de gewenste plek. Soldaten spreken over het laten 'sproeien' van hun persoonlijk wapen, maar in de praktijk komt het er weinig van.

Het wapen is dankzij een uitschuifbare kolf aan te passen aan ieders lichaamslengte. Linkshandigen kunnen de Colt zo nodig bedienen met de linker wijsvinger aan de trekker. Aan beide zijden van het wapen zit een vuurregelaar. Als je liggend gaat schieten, kun je een

inklapbare tweepoot of een ander type steun gebruiken. Dat helpt enorm om een trefzeker schot te lossen.

Korporaal Luc laat nog maar eens een technisch hoogstandje zien: de ‘compensator’ aan het uiteinde van de loop. Als je vuurt, ontstaat daar ‘een mondingsvlam’, veroorzaakt door een restje van de gasontploffing. Het wapen zwiept daardoor ietsje naar boven, eigenlijk zoals je dat ook op de film ziet als de acteur met enige dramatiek zijn schot heeft gelost. De compensator moet dit voorkomen: aan het uiteinde van de loop zijn aan de bovenzijde drie smalle sleufjes aangebracht, waardoor de druk naar boven ontsnapt. De botsing met de lucht duwt de punt van het wapen dan weer ietsje naar beneden, zodat de Colt mooi horizontaal blijft.

In de versie voor de speciale eenheden van de mariniers en het Korps Commandotroepen kan aan het uiteinde van de loop een demper worden aangebracht. Die reduceert dertig procent van het geluid, maar belangrijker nog is dat hij de mondingsvlam verbergt, waardoor je minder goed wordt opgemerkt door de vijand. Vooral handig als je achter de vijandelijke linies wordt ingezet.

Aan de bovenzijde, de onderzijde en de zijkanten van het wapen zitten rails (‘Picatinnyrails’) waarop je allerlei hulpstukken kunt vastklikken. Ten eerste natuurlijk het vizier. Je kunt hier een extra kijker (‘vergroter’) aan toevoegen, dan haal je het doel een paar honderd meter dichterbij. In het vizier zit een uv-filter en een zogenoemde ‘honinggraat’, een soort verduistering. Die laatste moet voorkomen dat het schaarse licht in donkere omstandigheden wordt gereflecteerd in de kijkers van de soldaten, waardoor de vijand ziet dat ze ergens in stelling liggen of stiekem naderbij sluipen. Op de bovenrail kun je ook lasermodule of extra sterke lampen monteren. Dat is vooral voor de verkenningseenheden handig.

De rail aan de onderzijde van de Colt is de plek voor een favoriete accessoire van de landmacht. Daar wordt de 40mm-granaatwerper vastgekoppeld. Je richt met een extra mechanisch vizier, haalt de

trekker over en het projectiel klap in de verte uit elkaar.

De nieuwste nachtkijkers op de helm van de soldaten zijn niet elektronisch verbonden met het wapen, maar je kunt ze wel gebruiken bij het richten door het vizier. In de duisternis en bij slecht zicht kunnen de militairen aan een knopje op de Colt C7/8 draaien, voor vijf verschillende infraroodsterktes. Stand 6 is neutraal. Stand 7 is een conventioneel lampje. Bij oefeningen in het bos en het gebladerde, zie je soldaten voortdurend aan dat knopje draaien. Dat is niet omdat ze onzeker zijn, maar omdat ze telkens moeten wisselen tussen de optimale sterkte van de licht- en infraroodmetingen.

Op de loop kun je een ouderwetse bajonet monteren. Zijn de patronen op en beland je in man- tot mangevechten, dan steek je desnoods de vijand neer. Taferelen uit 1914–1918 oorlogsfilms. In de moderne oorlog zijn bajonetten niet meer aan de orde. ‘We hebben die dolken nog wel, maar ze zijn voor ceremoniële gelegenheden,’ zegt sergeant-majoor Hidde. Al voegt hij er meteen aan toe, dat iedere soldaat in gevechtssituaties terecht kan komen waarin het persoonlijk wapen ook zonder te schieten levensreddend kan uitpakken. Bijvoorbeeld door de tegenstander een klap toe te dienen met de kolf.

‘Het wapen is hufterproof,’ weet korporaal Luc. Daarmee bedoelt hij niet dat je ruw en onbehouwen ermee moet omspringen, maar dat het bestand is tegen een stootje. Want er gebeurt van alles tijdens het militaire werk. Je kunt bijvoorbeeld struikelen op straat of ergens van een trap donderen. Maar je Colt blijft werken, mits je hem niet in het water laat vallen en hem voortdurend schoonhoudt.

Voor de loop en de afsluiter vergen aandacht. ‘Kijk maar eens door de *“free floating barrel”*,’ zegt de korporaal. De binnenzijde is niet glad, maar kent ragfijne groeven in diverse richtingen. Dat zijn de ‘trekken’ en ‘velden’. Die zorgen ervoor dat de kogel om zijn lengteas gaat tollen, zich als het ware door de lucht boort en dus in een gerichte baan op zijn doel afstormt. Er mogen geen onregelma-

tigheden in de loop ontstaan. Daarom moet de soldaat het wapen tijdig reinigen en het 'kruitslijm' verwijderen.

Dat moet op de voorgeschreven wijze gebeuren. 'Maar je hebt ze erbij...' verzucht sergeant-majoor Hidde, 'die gebruiken een veel te groot doekje.' Dat blijft dan in de loop zitten. Ze proberen het met een tangetje eruit te trekken. De monding van de loop is van zeer gehard staal, maar toch ontstaan beschadigingen.

Hij kan er met zijn verstand niet bij, want het persoonlijk wapen is de ultieme redding van de militair en het moet altijd honderd procent betrouwbaar zijn. Maar ja, het gebeurt. Dus blijven de beide onderofficieren op het voorgeschreven onderhoud hameren. Na het vuren meteen het 'hulzengatdeksel' sluiten (het klepje op het gat waardoor de lege patroonhulzen naar buiten ploffen). Gebruik de plastic dop om de loop te sluiten. Zo kun je voorkomen dat zand in je wapen dwarrelt. Als je onverhoopt toch snel moet schieten, vliegt die plastic dop er heus wel af. Dek je wapen zo goed mogelijk af als een Chinookhelikopter van de luchtmacht je dropt op een van de zandvlaktes op de Oirschotse heide of als er een woestijnstorm woedt. En voortdurend je wapen schoonmaken.

Het is van levensbelang. Korporaal Luc: 'Als de afsluiter niet goed werkt, klapt het wapen terug. Je ligt of staat op zo'n moment met je gezicht dicht tegen het wapen. Als onderdelen uit elkaar spatten, treffen die je in het gezicht.'

Maar bij normaal gebruik kan het eigenlijk niet misgaan, verzekeren de mannen van het 132e Herstelpeloton van de 13 Herstelcompagnie. De Colt C7 en C8 zijn perfecte wapens. En let wel, schieten is het uiterste middel. Voor de meeste taken van de krijgsmacht geldt dat je alles zonder schieten moet zien op te lossen. Je draagt het wapen bij voorkeur met de loop naar beneden. Dat is veiliger en minder provocerend. In het militaire jargon: 'PPP' (spreek uit: Pie, Pie, Pie). Dat staat voor Presence, Posture and Profile (presentie, uitstraling en profilering). De Nederlandse militairen komen vrede brengen en

alleen als het echt niet anders kan, doen zij dat door te schieten. Dat is althans de ideologie van een vredelievend handelsland zonder al te nadrukkelijke martiale traditie. Het standaardgeweer Colt C7 en de karabijn Colt C8 passen daar uitstekend bij.

Sergeant-majoor Hidde houdt het wapen alsof hij het even wil koesteren en zegt het op deze manier: 'Als dit niet PPP genoeg voor je is, dan moet je je melden bij de commando's of bij de speciale eenheden van de mariniers.'

Klopt, maar voor hoelang nog?

Bij het Korps Commandotroepen wordt – behalve met de Colt C7 – ook geschoten met de zwaardere Heckler & Koch HK416. Het ministerie van Defensie heeft plannen om dit Duitse aanvalswapen in veel grotere aantallen aan te schaffen, zodat het de Colt C7/C8 kan vervangen. Ook wordt gekeken naar de SCAR van Belgische makelij als het eventuele nieuwe standaardwapen van de krijgsmacht. Ook die SCAR heeft 'een zwaardere loop, een grotere dracht en extra door-dringend vermogen'. Het naderende einde van de oude vertrouwde 'buks' is tekenend voor de verharding van de internationale verhoudingen en de toenemende oorlogsdreiging. Maar zover is het nog niet. Voorlopig blijft de krijgsmacht vertrouwen op de geniale Colt C7 en C8.

